

Erikoisluokkaopetuksen opetussuunnitelma ja painotettu opetus

Oulun kaupungin sivistys- ja kulttuuripalveluissa järjestetään kuvataiteen, liikunnan ja musiikin *erikoisluokkaopetusta* vuosiluokilla 3–9. Erikoisluokkaopetuksessa noudatetaan kuntakohtaista erikoisluokille laadittua opetussuunnitelmaa, jota voidaan täydentää koulukohtaisella opetussuunnitelmalla ja koulun työsuunnitelmaan merkityillä lisäyksillä vuosittain. Erikoisluokkatoiminta on tavoitteellista erikoisluokan opetussuunnitelman mukaista opetusta, jossa oppilas voi opiskella perusopetukseen kuuluvaa oppiainetta, aineryhmää tai muuta sisältöaluetta vuosiluokilla 3–9 perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä sisältöjä ja tavoitteita laajemmin ja vaativammin. Erikoisluokkaopetuksen oppilaat valitaan kussakin aineessa yhtenäisen valintakokeen perusteella (opetuslautakunta 13.10.2010 § 162).

Uusien erikoisluokkaoppiaineiden perustamisesta päättää sivistys- ja kulttuurilautakunta. Oppilaaksi otossa noudatetaan erikoisluokkien oppilaaksi oton periaatteita (opetuslautakunta 21.11.2012 § 243). Perusopetus- ja nuorisajohtaja päättää jo olemassa olevien erikoisluokkien määrästä ja erikoisluokkaopetusta järjestävien koulujen tuoteistetusta resurssista. Oulun kaupungin perusopetuksen alaluokkien tuntivälystä (yhteensä 5 vuosiviikkotuntia) ja yläluokilla valinnaisainetunteja (yhteensä 13 vuosiviikkotuntia) hyödyntämällä tarjotaan kullakin vuosiluokalla (3–9) erikoisluokka-ainetta vähintään 4 vuosiviikkotuntia siten, että kaikilla saman aineen erikoisluokilla tuntimäärä on yhteneväinen. Mahdolliset lisäopetustunnit ja materiaalihankinnat järjestetään tuoteistetulla resurssilla.

Oulussa erikoisluokkaopetusta tarjotaan useissa kouluissa alaluokilla 3–6, yläluokilla 7–9 ja yhtenäiskouluissa luokilla 3–9. Oulun lukioissa on mahdollista jatkaa taito- ja taideaineiden painotettua opiskelua ja suorittaa taito- ja taideaineiden lukiodiplomi, jolloin järjestelmä muodostaa kymmenvuotisen jatkumon. Tiedot perusopetuksen erikoisluokkaopetuksesta ja -kouluista sekä lukioiden taito- ja taideaineiden painotuksista löytyvät Oulun kaupungin www-sivuilta osiosta Koulutus ja opiskelu. Perusopetuksen erikoisluokkien valintakokeista tiedotetaan hyvissä ajoin ennen seuraavaa lukuvuotta sivistys- ja kulttuuripalveluiden tiedotteissa ja nettisivuilla.

Oulun kaupungin perusopetuksen kouluissa voidaan järjestää myös *painotettua opetusta* eri oppiaineissa ja aihekokonaisuuksissa. Painotus toteutetaan Oulun kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelman ja tuntijaon puitteissa. Toimintaan ei järjestetä yhtenäistä, keskitettyä valintakoetta. Painotetussa opetuksessa voidaan hyödyntää soveltuvin osin myös erikoisluokkaopetuksen opetussuunnitelmaa. Koulukohtaisesta painotuksesta päättää koulun rehtori. Painotetun opetuksen järjestämisen periaatteet on kirjattu perusopetuksen *alueellisiin kehittämissuunnitelmiin*.

KUVATAIDE

1. YLEISTÄ

Kuvataiteen erikoisluokkaopetuksen tavoitteena on tukea ja vahvistaa oppilaan kuvallista ajattelua, antaa valmiuksia omaan kuvalliseen ilmaisuun sekä tukea esteettisen ja eettisen tietoisuuden kehittymistä. Keskeistä kuvataideopiskelussa on oppia ymmärtämään visuaalisen kulttuurin ilmenemismuotoja: taidetta, mediaa ja ympäristöä osana yhteiskuntaa.

Kuvataiteen erikoisluokkien opetussuunnitelma perustuu Oulun kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelmaan. Tässä asiakirjassa on kirjattu erikoisluokkien päätavoitteet.

2. TAVOITTEET JA SISÄLLÖT

Vuosiluokat 3–4

Tavoitteet	Sisällöt	Aih kokonaisuudet ja muut tarkennukset
Oppilas oppii perustelemaan työskentelyprosessin aikana tekemiään valintoja	Taiteesta puhuminen, omasta työstä keskusteleminen	
Oppilas oppii hahmottamaan sisällön ja muodon yhteensovittamista	Työskentelytavan ja välineiden valitseminen	
Oppilas tutustuu tilan hahmottamisen alkeisiin	Perspektiivin ja kolmiulotteisen muodon kanssa työskenteleminen	Oululaisiin rakennuksiin tutustuminen
Oppilas tutustuu taiteeseen ja kuvalliseen viestintään	Oman näkemyksen hahmotteleminen	Taidemuseo, näyttelyt, sarjakuva ja elokuva
Oppilas tutustuu paikalliseen taiteeseen	Museovierailuja, ateljeekäyntejä	
Oppilas tutustuu taiteen kieleen ja pystyy puhumaan taideteoksista värien ja muodon kannalta	Taiteen käsitteiden avaaminen, teoksista keskusteleminen, kuvista puhumiseen ohjaaminen	Taiteen sanaston ja tekniikoiden tunnistaminen
Oppilas oppii nauttimaan taiteesta	Taiteen laajaan kenttään ja ilmaisutapoihin tutustuminen	Erilaisiin taideteoksiin avoimesti suhtautuminen

Vuosiluokat 5–6

Tavoitteet	Sisällöt	Aih kokonaisuudet ja muut tarkennukset
Oppilas oppii suunnittelemaan ennakkoon työskentelyprosessin valintoja	Ideoinnin ja luonnostelun merkityksen ymmärtäminen tekemisen kautta, eri välineiden käyttäminen	Lopputyön valmistelu ja toteuttaminen, luonnoskirjan käytön opetteleminen
Oppilas oppii hahmottamaan sisällön ja muodon yhteensovittamista itsenäisesti	Tarkoituksenmukaisen tekniikan ja ilmaisun valitseminen	
Oppilas osaa käyttää samanaikaisesti tilan hahmottamisen eri keinoja	Perspektiivin, varjojen, värien käyttäminen samanaikaisesti	
Oppilas tutustuu taiteeseen ja kuvalliseen viestintään	Visuaalisten ilmiöiden vaikutus ympäristössä kuten muotoilu,	Oman kuvallisen portfolion aloittaminen, median ja pelien,

	arkkitehtuuri ja media	mainonnan viestien tarkasteleminen
Oppilas tutustuu taidehistoriaan ja kulttuuriperintöön	Taidehistorian ja muun yhteiskunnallisten tapahtumien yhtymäkohdat	Taidehistoria liittyy uskonnon, historian opiskeluun, näiden näkökulmien esiintuominen, oppiaineiden integrointia esihistoria, Antiikin Kreikka ja Egypti
Oppilas kykenee käyttämään taiteen kieltä	Teoksista tarkemmin kertominen	Kuva-analyysin alkeet
Oppilas oppii nauttimaan taiteesta	Omien ilmaisutapojen, kiinnostavien teoksien ja tekijöiden löytäminen	

Vuosiluokat 7–9

Tavoitteet	Sisällöt	Aihokokonaisuudet ja muita tarkennuksia
Oppilas oppii sisäistämään ja jäsentämään työskentelyprosessia kirjallisesti	Oma työskentelyjakso, tavoitteiden ja arvioinnin kirjaaminen luonnoskirjaan ja/tai oppimisalustaan	Lopputyöprosessin kirjaaminen
Oppilas oppii käyttämään sisällön ja muodon menetelmiä työskentelyprosessissa	Erilaisten keinojen käyttäminen visuaalisissa tuotoksissa	Lopputyöprosessin kuvallinen osuus
Oppilas oppii soveltamaan tilan rakentamisen keinoja työskentelyssä	Kolmiulotteisen tilan hahmottaminen ja tuottaminen	
Oppilas oppii käyttämään sisällön ja muodon analyysimenetelmiä taidekuvien tarkastelussa	Omien ja toisten kuvien analysoiminen, taiteen kielen hallinta, termien käyttäminen	Tunneanalyysi, psykoanalyttinen, formaalinen, semioottinen kuva-analyysi
Oppilas tutustuu länsimaisen taiteen perinteeseen, modernismiin ja nykytaiteeseen	Kuvallisen historian ja sen merkityksen hahmottaminen	1900-luvun taidesuuntauksista nykytaiteeseen, historian ja uskonnon sisältöjen integroiminen kuvataiteeseen
Oppilas oppii käyttämään kuvaviestinnän kulttuuripalveluita ja sähköisiä viestimiä omien ajatustensa ilmaisemiseen	Valokuvanäyttelyn rakentaminen, omien teosten digitaalinen tallentaminen, mediavälineiden käytön vahvistuminen	
Oppilas oppii nauttimaan taiteesta	Kuvallisen ajattelun kentän monipuolinen ja itsenäinen laajentaminen	
Oppilas tutustuu taiteen alojen ammatteihin, taiteen kentän yrityksiin	Luovien alojen yrityksiin tutustuminen	

3. OPPIMISYMPÄRISTÖ

Kuvataidetta opetetaan asianmukaisissa kuvataiteen tiloissa, joissa on käytettävissä saviuuni, grafiikan prssi ja riittävät säilytystilat. Erikoisimpien tekniikoiden, kuten valokuvauksen, opiskeluun käytetään yhteistyötahojen, kuten Valveen, tiloja ja opettajia. Oppimisympäristöön sisältyvät monipuoliset materiaalit, kuten kamerat, kuvankäsittelyohjelmat, taidekirjallisuus ja muu taiteen tekemiseen liittyvä materiaali.

Erikoisluokat osallistuvat näyttelytoimintaan ja vierailevat taide- ja kulttuurilaitoksissa. Tapahtumien, kuten näyttelyiden, järjestäminen on osa oppimista. Koululla vierailevat taiteilijat työpajoineen ovat osa erikoisluokan toimintaa. Erikoisluokan oppilas voi suorittaa lukion kuvataiteen opintoja mahdollisuuksien mukaan.

4. ARVIOINTI

Arvioinnin kohteena on oppilaan kokonaisvaltainen toiminta, työskentelyprosessi ja valmis työ. Yläluokilla hyödynnetään arvioinnissa portfolioita. Arviointi perustuu alaluokkien päättövaiheeseen laadittuihin hyvän osaamisen kriteereihin ja perusopetuksen päättövaiheessa noudatettaviin päättöarvioinnin kriteereihin.

Hyvän osaamisen (arvosana 8) kriteerit kuudennen luokan lopussa:

Oppilas

- on oppinut hyvän suunnittelun ja luonnostelun merkityksen, hän kykenee valitsemaan teokseensa sopivan ilmaisukeinon ja tuottamaan teoksen valmiiksi,
- käyttää ja valitsee tarkoituksenmukaisia materiaaleja ja hallitsee erilaisia tekniikoita,
- pystyy toteuttamaan tehtävänannon mukaisia harjoituksia,
- ymmärtää taiteen eri osa-alueiden vaikuttavuutta ympäristössä ja pystyy esittämään havainnoimansa visuaaliset ilmiöt,
- pystyy hahmottamaan aikajanan ja tunnistaa suomalaisen taidehistorian merkittäviä vaiheita,
- pystyy puhumaan teoksista perustellen näkökulmaansa,
- osoittaa kuvataiteellista harrastuneisuutta ja kiinnostusta, mikä näkyy hänen koulutyöskentelyssään.

Hyvän osaamisen kriteerit (arvosana 8) päättöarvioinnissa:

Oppilas

- kykenee kirjaamaan työskentelyn eri vaiheita,
- pystyy suunnittelemaan ja toteuttamaan sekä dokumentoimaan kuvallisen ilmaisun prosessia,
- saavuttaa lopputuloksen, jossa sisällön ja tekniikan yhteensovittaminen on onnistunut,
- tunnistaa länsimaisen taiteen perinteitä ja ymmärtää kuvallisen muutoksen taustat,
- hallitsee kuvaviestinnän yleisimpiä teknologioita,
- osoittaa kiinnostusta ja harrastuneisuutta kulttuuria kohtaan, mikä näkyy hänen työskentelyssään ja keskusteluissaan, ja kykenee pohtimaan ja perustelemaan näkemäänsä ja kokemaansa.

LIIKUNTA

1. YLEISTÄ

Perusopetuksen liikuntaluokilla luodaan suorituskyvyn perusta ja kehitetään monipuolisesti edellytyksiä urheilu-suorituksia varten. Tavoitteena on tukea oppilaan kokonaiskehitystä sekä henkisen kypsymisen että fyysisen kasvun ja sosiaalisten taitojen osalta oppilaan ikäkausii ja kehitysvaihe huomioiden.

2. TAVOITTEET JA SISÄLLÖT

Tavoitteet

Vuosiluokilla 3–6 tavoitteena on

- antaa liikunnallisesti kyvykkäälle oppilaalle mahdollisuus liikkua oman taitotasonsa mukaan ja kokea iloa liikunnasta,
- edistää lapsen kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä monipuolisen liikunnan avulla,
- kehittää monipuolisesti motorisia taitoja ja elinjärjestelmiä ikäkaudelle sopivalla tavalla ja herkkyykskaudet huomioiden,
- opettaa turvalliset liikuntatavat ja fyysisten ominaisuuksien harjoittelun perusteet,
- kehittää ja harjaannuttaa liikehallintaa, kuntoa ja liikunnan lajitaitoja,
- kehittää oppilaan tietoisuutta ja moraalialia harjoittelu- ja kilpailutilanteissa,
- antaa mahdollisuus tutustua monipuolisesti eri liikuntalajeihin ja liikuntapaikkoihin,
- osallistua aktiivisesti kilpailuihin ja koululiikuntatapahtumiin.

Vuosiluokilla 7–9 tavoitteena on

- antaa liikunnallisesti kyvykkäälle oppilaalle monipuoliset liikunnan perusvalmiudet ja kehittää oppilasta taitavaksi liikkujaksi,
- kehittää oppilaan sekä henkisiä että fyysisiä suoritusvalmiuksia urheilu-suorituksien parantamiseksi,
- parantaa lajikohtaisia taitoja ja tietoja,
- varmistaa ikäkaudelle sopivalla, monipuolisella laji- ja ominaisuusharjoittelulla edellytykset harjoittelun lisäykseen kilpaurheilijana,
- opettaa fyysisten ominaisuuksien harjoittelun peruseriaatteet,
- opastaa oppilasta huolehtimaan omasta terveydestään ja toimintakyvystään,
- ohjata urheilullisen elämänsenteen oppimiseen,
- antaa mahdollisuus osallistua aktiivisesti kilpailutoimintaan.

Sisällöt

Vuosiluokilla 3–6 sisältöjä toteutetaan kaikilla liikuntaluokkalaisten liikuntatunneilla. Vuosiluokilla 7–9 liikuntaluokan sisältöjen toteutus painottuu lisäliikunnan tunneille.

Vuosiluokkien 3–6 liikuntaluokkien sisällöt

- fyysis-motoriset kyvyt: kunto- ja liikehallintatekijät,
- motoriset taidot,
- monipuoliset lajitaidot ja -tiedot perusopetuksen oppisisältöjä syventäen,
- terveellisen ruokavalion, levon, unen sekä harjoittelun ja lihaskuollon merkitys urheilijan kasvuun vaikuttavina tekijöinä.

Vuosiluokilla 7–9 syvennetään vuosiluokkien 3–6 sisältöjä ja lisäksi sisältöjä ovat

- lajitaitoharjoittelu painopistelajeissa,
- fyysisten ominaisuuksien (voima, nopeus, kestävyys, liikkuvuus) harjoitteet,
- lajinomaiset fyysiset harjoitteet ja oheisharjoittelu,
- taitoharjoittelun ja fyysisen harjoittelun yhdistäminen,
- lajitaktiikka ja sääntötuntemus.

3. OPPIMISYMPÄRISTÖ

Perusopetuksen liikuntaluokkien oppimisympäristön tulee olla fyysisesti ja psyykkisesti turvallinen, järjestelyiltään motivoiva ja oppimiseen ohjaava. Sisältöjen toteuttamisen ja tavoitteiden saavuttamisen edellytyksenä on

- liikunnan erikoisluokan oma tuntijako,
- asianmukaiset ja riittävät tilat, olosuhteet sekä välineet ja varusteet,
- motivoituneet ja valintakokeilla valitut oppilaat,
- koulun sitoutuminen liikuntaluokkatoimintaan.

Vuosiluokilla 3–6 liikunnanopetuksesta vastaavat liikuntaluokkien opettajat. Opetuksessa eheytetään liikunnan sisältöjä oppiainerajoja ylittäviksi kokonaisuuksiksi. Vuosiluokilla 7–9 liikunnanopetuksesta vastaavat liikunnanopettajat. Liikuntaluokkien opetuksen järjestämisessä voidaan tehdä yhteistyötä paikallisten liikunnan toimijoiden, kuten Ouluseutu Urheiluakatemian, liikuntaseurojen tai muiden sopivien toimijoiden kanssa.

4. ARVIOINTI

Vuosiluokilla 3–6 kaikki liikuntatunnit arvioidaan yhtenä kokonaisuutena vuosiluokittain. Vuosiluokilla 7–9 liikuntaluokkalaisten liikunta arvioidaan numerolla vuosiluokittain. Pakollisen, kaikille yhteisen liikunnan arviointi perustuu valtakunnallisiin hyvän osaamisen kriteereihin ja päättöarvioinnin kriteereihin. Liikuntaluokan lisäliikunta arvioidaan erillisenä numeroarvosanana. Lisäliikunnan arviointi tehdään sille laadittujen kriteerien perusteella numerolla. Numero koostuu seuraavista osa-alueista: osaaminen, asenne sekä ominaisuus- ja lajiharjoittelun toteutuminen.

MUSIIKKI

1. YLEISTÄ

Musiikilla on taideaineena keskeinen tehtävä oppilaan tunne-elämän kasvun ja luovuuden tukemisessa. Musiikin erikoisluokkaopetus tarjoaa runsaasti mahdollisuuksia yhteistoimintaan ja sosiaaliseen kanssakäymiseen. Yhteistoiminnassa saadut kokemukset lisäävät turvallisuuden tunnetta ja tukevat näin oppilaan myönteisen minäkäsityksen kehittymistä. Uteliaisuuden herättäminen, leikinomainen toiminta ja iloinen yhdessäolo ovat edellytyksiä oppilaan luovan musiikillisen ajattelun kehittymiselle. Tavoitteena on kasvattaa monipuolisesti musiikkia harrastavia ihmisiä.

Alaluokilla käynnistyneet kuoro, soittaminen, oman instrumentin opiskelu, sinfoniaorkesteri, musiikinteoria ja säveltapailu jatkuvat ja monipuolistuvat yläluokilla. Orkestereille, kuoroille, yhtyeille ja solisteille valmistetaan ohjelmisto, josta kootaan kokonaisuuksia ja konsertteja muita esiintymistilaisuuksia varten. Musiikin erikoisluokat konsertoivat yhdessä ja tekevät yhteistyöprojekteja muun muassa Oulun konservatorion, Oulu Sinfonian, Pohjan Sotilassoittokunnan, Oulun seurakuntien ja Madetojan musiikkilukion kanssa.

Musiikkiluokan valintakoe on kaikilla musiikin erikoisluokkakouluilla samanlainen. Valintakokeeseen kuuluu rytmi- ja melodiointotehtäviä, vapaavalintainen laulu ja pakollinen ennalta ilmoitettu laulu (alaluokat), haastattelu, Kai Karman musikaalisuudesta sekä vapaaehtoinen soittonäyte. Oppilaan tulee saada hyväksytty suoritus laulu- ja toisto-osioista.

2. TAVOITTEET JA SISÄLLÖT

Tavoitteet

Peruskoulun yleisten tavoitteiden ja musiikinopetussuunnitelman lisäksi musiikkiluokkaopetuksessa pyritään seuraaviin erityistavoitteisiin:

- Oppilas saa riittävät tiedot ja taidot musiikin jatkuvaa harrastamista varten laulussa, soitossa, teoriassa, säveltapailussa, musiikkiliikunnassa, kuuntelussa ja musiikkitiedossa.
- Oppilaan asenteet kehittyvät myönteisiksi musiikin vastaanottamiselle ja jatkuvalla harrastamiselle.
- Musiikin erikoisluokan työtapojen ja toimintakulttuurin myötä oppilaan keskittymis- ja kuuntelukyky kehittyvät.
- Oppilaalle annetaan mahdollisuus käyttää lahjakkuuttaan luovaan toimintaan. Suulliseen esitykseen ja muihin taito- ja taideaineisiin integroimalla voidaan valmistaa erilaisia koulumusikaaleja ja musiikkinäytelmiä. Oppilaita rohkaistaan ilmaisemaan itseään liikunnallisesti musiikin pohjalta ja tuottamaan omia melodioita.
- Oppilas ymmärtää valmiin musiikkiesityksen, kuten konserttien, musikaalien ja äänitteiden, tuottamisen vaiheet ja erilaiset tekniikat.
- Oppilas kehittyy tasapainoiseksi, sosiaalseksi ja yhteistyökykyiseksi.
- Oppilaan itsetunto kehittyy.

Tavoitteisiin pyritään kehittämällä oppilaan arviointikykyä seuraavien musiikkiluokkatyön osa-alueiden avulla:

- Kehittämällä oppilaiden valmiuksia laulamissa, henkilökohtaisen instrumentin soittamisessa, orkesterityössä, musiikkiliikunnassa ja luovassa toiminnassa.
- Järjestämällä oppilaille säännöllisiä orkesteri-, kuoro- ja yhtyeharjoituksia.
- Antamalla oppilaille musiikkioppilaitosten perustasoiset tiedot ja taidot oman instrumentin soittamisessa, säveltapailussa, musiikinteoriassa ja yleisessä musiikkitiedossa.
- Antamalla oppilaille tilaisuuksia esiintyä yksin ja yhdessä toisten kanssa.
- Ohjaamalla oppilasta musiikin pariin sekä elävää musiikkia että äänitteitä kuuntelemalla.

- Tutustuttamalla oppilaat oman ympäristönsä ja oman kansansa musiikkikulttuuriin sekä kansainväliseen musiikkiin kansanmusiikkiin, kevyen musiikin ja taidemusiikin avulla.

Sisällöt

2.1. Laulaminen

Musiikkiluokkalaisille opetetaan kullekin ikäryhmälle sopivia ajankohtaisia ja eri luokka-asteilla käsiteltävien aihepiirien lauluja. Laulua opetettaessa kiinnitetään huomiota luonnolliseen äänenkäyttöön, sävelpuhtauteen, rentouteen, laulusentoon, hengitykseen, artikulaatioon, fraseeraukseen ja harmonioiden kuulemiseen moniäänisessä laulussa. Laulettaessa kiinnitetään huomio tyylinmukaiseen ilmaisuun sekä akustisesti että mikrofonin kanssa. Keskeisenä tavoitteena on laulamisen taito ja haasteellisen laulumateriaalin hallinta sekä innostus tutustua avoimesti monipuoliseen musiikkiin. Opetuksessa edetään yksiaänisestä laulusta moniääniseen ja harjoitetaan säännöllistä kuorotoimintaa. Kuorotoimintaan sisältyy myös a cappella -ohjelmistoa.

Musiikkiluokkalaisen lauluharjoituksissa hyödynnetään musiikin teorian ja säveltapailun antamia taitoja. Tavoitteena on laulun puhtaus ja sujuva nuoteista laulamisen taito. Laulamisen avulla opiskellaan ja analysoidaan musiikin rytmiä, melodiaa, harmoniaa, sointiväriä, dynamiikkaa ja muotoa.

Laulamisen osa-alueet	Keskeistä	Toimintatapoja	Toimintaympäristö ja välineet
Äänenhuolto	<ul style="list-style-type: none"> • virittäytyminen • hengitys, rentous • puhtaus • äänialueen laajentaminen • henkilökohtaiseen laulamiseen rohkaistuminen • rohkaisu hyvän fyysisen kunnon ylläpitämiseen 	<ul style="list-style-type: none"> • sävelpuhtauden ja harmonioiden edistämisharjoituksia • virittäytymis-, rentous-, hengitys- ja äänenavausharjoitukset • musiikkiliikunnalliset harjoitukset 	<ul style="list-style-type: none"> • riittävän suuri ja akustisesti sopiva kuorotila
Lauluohjelmisto	<ul style="list-style-type: none"> • monipuolinen ohjelmisto • kouluvuoden teemat • henkilökohtainen onnistuminen • konserttiohjelmistojen valmistaminen 	<ul style="list-style-type: none"> • laulaminen ilman säestystä • laulaminen erilaisilla säestyskokoontenpanoilla • mikrofonilaulutekniikka 	<ul style="list-style-type: none"> • musiikkiluokka, jossa on äänentoistovälineet • monipuolinen säestyssoitinvalikoima • laaja laulukirja- ja nuottimateriaali
Kuoro	<ul style="list-style-type: none"> • yksiaänisyydestä moniäänisyyteen • stemmojen tasapaino ja yhtenäinen sointi • artikulaatio ja fraseeraus • sävelpuhtaus ja rytminen tarkkuus • dynamiikan noudattaminen • musiikkityyliä noudattaminen • kuoroilmaisuus • musiikin eri osa-alueiden eli rytmin, melodian, harmonian, sointiväriä, dynamiikan ja muodon opiskeleminen 	<ul style="list-style-type: none"> • äänenhuolto • säännölliset stemma- ja kuoroharjoitukset • musiikin teorian ja säveltapailun hyödyntäminen • musiikkiliikunnalliset harjoitukset • erilaiset kuorokoonpanot • esiintymiset ja konsertit 	<ul style="list-style-type: none"> • riittävän suuri ja akustisesti sopiva kuorotila • kuorokorokkeet • erilaiset esiintymistilanteet • monipuolinen kuoronuotisto • nuotinnusohjelma • esiintymisasi • tallenteet

2.2. Soitonopetus, yhteismusisointi ja orkesterityö

Musiikkiluokilla opiskellaan jonkin orkesterisoittimen soittoa. Alkavan musiikkiluokan soittimiin kuuluvat muun muassa poikkihuilu, oboe, klarinetti, alttosaksofoni, fagotti, trumpetti, käyrätorvi, pasuuna, lyömäsoittimet, viulu, alttoviulu, sello ja kontrabasso. Oppilaat opiskelevat henkilökohtaisen instrumenttinsa soittoa musiikkiluokkien soitonopetuksessa. Soitonopetusta voidaan järjestää yhteistyössä Oulun konservatorion ja muiden paikallisten toimijoiden kanssa. Soitonopettajilla on musiikkikoulun opettajan pätevyys tai muu vastaava pätevyys. Soitonopettajat järjestävät musiikkioppilaitosten vaatimusten mukaisia tasosuorituksia oppilaiden edistymisen mukaisesti.

Rinnan soitonopetuksen kanssa oppilaat osallistuvat orkesteriopetukseen. Kolmannella luokalla orkesteri voidaan jakaa jousi- ja puhallinryhmiin. Ohjelmisto koostuu ikätasolle soveltuvasta materiaalista, jota sovitetaan tarpeen mukaan eri kokoonpanoille tai käytetään valmista materiaalia. Vuosiluokilla 4–9 orkesterit yhdistetään vuosiluokittain sinfoniaorkestereiksi, jotka soittavat kehitystasolleen sopivaa valmista ja sovittua ohjelmistoa. Tavoitteena on muodostaa jokaisesta orkesterista tasapainoinen, soiva kokoonpano.

Musiikinopetuksessa käytetään monipuolisesti myös koulu- ja bändisoittimia. Musiikkiluokkalaisten soittoharjoituksissa hyödynnetään musiikin teorian ja säveltapailun antamia taitoja. Tavoitteena on soiton puhtaus ja sujuva nuotinlukutaito. Soittamisen avulla opiskellaan ja analysoidaan musiikin rytmiä, melodiaa, harmoniaa, sointiväriä, dynamiikkaa ja muotoa.

Soittamisen osa-alueet	Keskeistä	Toimintatapoja	Toimintaympäristö ja välineet
Yhteismusisointi ja orkesterityö	<ul style="list-style-type: none">• musiikin eri osa-alueiden eli rytmin, melodian, harmonian, sointiväriin, dynamiikan ja muodon opiskeleminen• taitojen syventäminen oman orkesteri-instrumentin ja muun soittamisen avulla	<ul style="list-style-type: none">• jousi- ja puhallinorkesterit• sinfoniaorkesteri• erilaiset pienkokoonpanot muun muassa duot, triot, kvartetit, bändit• kansanmusiikkiryhmät• kehosoitimet• koulusoittimet	<ul style="list-style-type: none">• riittävän suuri orkesteritila• orkesterisoittimet ja soittamisen apuvälineet• monipuolinen orkesterinuotisto• nuottitelineitä• koulu- ja bändisoittimet sekä soittamisen apuvälineet
Soitonopetus	<ul style="list-style-type: none">• oman instrumentin soiton opiskelu• musiikillisten taitojen syventäminen	<ul style="list-style-type: none">• Oulun kaupungin musiikkiluokkien soitonopetus• Oulun konservatorio• yksityinen soitonopetus	<ul style="list-style-type: none">• useita soitonopiskelutiloja, joissa on piano, nuottitelineitä, peili ja liitutaulu

2.3. Musiikinteoria ja säveltapailu

Teorian ja säveltapailun opetuksen tavoitteena on tukea käytännön musisointia sekä antaa oppilaille sujuva nuoteista laulamisen ja soittamisen taito.

Musiikkiluokilla suoritetaan liitteenä olevat musiikinteorian ja säveltapailun perustasot yhteistyössä musiikkioppilaitosten kanssa.

Musiikin teorian ja säveltapailun osa-alueet	Keskeistä	Toimintatapoja	Toimintaympäristö ja välineet
Musiikin teoria ja säveltapailu	<ul style="list-style-type: none">• musiikin eri osa-alueiden eli rytmin, melodian, harmonian,	<ul style="list-style-type: none">• kuunteleminen• laulaminen	<ul style="list-style-type: none">• musiikin oppikirjat• teoria- ja

	sointiväriin, dynamiikan ja muodon opiskeleminen <ul style="list-style-type: none"> • opetus tapahtuu erillisillä teoria- ja säveltapailutunneilla sekä käytännön tilanteissa kuoron, orkesterin ja soittamisen yhteydessä • peruskoulun aikana opetetaan musiikinteorian ja säveltapailun perustasojen oppiaines seuraavasti: <ul style="list-style-type: none"> 3.–4. luokan musiikin perusteet 1 5.–6. luokan musiikin perusteet 2 7–9. luokan musiikin perusteet 3–4 • SML Suomen musiikkioppilaitosten liitto ry: www.musicedu.fi • Oulun konservatorion teorian oppisisällöt (2012) liitteenä. 	<ul style="list-style-type: none"> • soittaminen • liikkuminen • rytmien ja melodioiden kirjoittaminen kuullun perusteella • rytmien ja melodioiden tapailut • rytmien ja melodioiden keksintä • omat sävellykset 	säveltapailumateriaalit <ul style="list-style-type: none"> • orkesteri-, bändi- ja kuoromateriaalit • erilaiset musiikin tietokoneohjelmat
--	---	---	--

2.4. Musiikintuntemus

Musiikkiluokkalainen opiskelee musiikkitietoa monipuolisesti ja laajasti, oppii tarkastelemaan ja arvioimaan kriittisesti erilaisia ääniympäristöjä. Yhdessä musiikillisten taitojen – laulamisen, soittamisen, musiikin teorian, säveltapailun, musiikkiliikunnan ja musiikin tuntemuksen – kanssa musiikkiluokkalainen saa vahvan musiikillisen yleissivistyksen. Yhteistyö eri kulttuuritahojen kanssa innostaa musiikkiluokkalaista tulevaisuudessa monipuoliseksi kulttuurin kuluttajaksi.

Musiikintuntemuksen ja kuuntelun avulla opiskellaan ja analysoidaan musiikin rytmiä, melodiaa, harmoniaa, sointiväriä, dynamiikkaa ja muotoa. Pääpaino on musiikin eri tyyli-suuntien erityspiirteiden hahmottamisessa ja ymmärtävässä kuuntelussa.

Yläkoulun aikana suoritetaan musiikkitiedon peruskurssi 4, joka on liitteenä.

Musiikin tuntemuksen osa-alueet	Keskeistä	Toimintatapoja	Toimintaympäristö ja välineet
Soitinmusiikki Laulumusiikki	<ul style="list-style-type: none"> • tutustutaan erilaisiin soittimiin ja sointiväreihin sekä soitinkokoonpanoihin • tutustutaan erilaisiin kuoroihin, kokoonpanoihin ja äänialoihin 	<ul style="list-style-type: none"> • musiikin aktiivinen ja analyttinen kuunteleminen • integrointi muiden oppiaineiden kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> • konserttikäynnit • konserttievierailut kouluun • aihepiirejä tukevia äänitteitä ja videoita • laadukkaat AV-välineet
Eri aikakausien musiikkia ja tyyli-suuntia	<ul style="list-style-type: none"> • tutustutaan valikoiden eri säveltäjiin, kuten oululaiseen säveltäjäan Leevi Madetojaan 	<ul style="list-style-type: none"> • kuunteleminen • integrointi muiden oppiaineiden kanssa • musiikkiliikunta 	<ul style="list-style-type: none"> • musiikkiluokkien kuuntelukasvatuspaketit • laadukkaat AV-välineet
Länsimaisen taidemusiikin historia	<ul style="list-style-type: none"> • suoritetaan Suomen musiikkioppilaitosten liitto (SML) ry:n vaatimusten mukainen perustaso, 	<ul style="list-style-type: none"> • kuunteleminen • katseleminen • omat esitykset • integrointi muiden 	<ul style="list-style-type: none"> • äänitteet ja videot • konserttikäynnit ja vierailut • laadukkaat AV-

	musiikin perusteet 4	oppiaineiden kanssa	välineet
Näyttämömusiikki	<ul style="list-style-type: none"> tutustutaan valikoiden ikätasolle sopivaan aineistoon SML Suomen musiikkioppilaitosten liitto ry: www.musicedu.fi Oulun Konservatorion musiikkitiedon oppisisällöt 2012 liitteenä. 	<ul style="list-style-type: none"> kuunteleminen katseleminen omat esitykset integrointi muiden oppiaineiden kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> musiikkiluokkien kuuntelukasvatuspaketti laadukkaat AV-välineet videomateriaali vierailut musikaali- ja oopperaesityksissä

2.4.1. Musiikintuntemuksen sisällöt

Vuosiluokat 3–4	Vuosiluokat 5–6	Vuosiluokat 7–9
<ul style="list-style-type: none"> oman ja muiden tuottaman musiikin kuunteleminen, kuuleminen ja tarkastelu pohjoismaisia ja eurooppalaisia lauluja soittaen ja laulaen eri musiikin tyylilajeissa tutustutaan maakuntalauluihin tutustutaan näyttämötaideteokseen esim. ooppera, musikaali, elokuvamusiiikki tutustuminen tunnettuihin pohjoismaisiin ja eurooppalaisiin säveltäjiin, kuten Sibelius, Grieg, Mozart, Bach, Vivaldi sinfoniaorkesteri (soittimet, sointiväri) vuodenkiertoon liittyvä musiikki (mm. joulun, pääsiäisen ja kevät) musiikkielämyksen sanallistaminen 	<ul style="list-style-type: none"> kuunnellaan näytteitä taidemusiikin eri tyylisuunnista kuunnellaan, lauletaan ja soitetaan etelän rytmejä tutustuminen eri taidemusiikin tyylilajeihin säveltäjien ja heidän teostensa kautta kuunnellen laulaen ja soittaen: barokki, klassismi, romantiikka, kansallisromantiikka, 1900-luvun musiikki tutustutaan suomalaisten säveltäjien tuotantoon kuunnellen, laulaen ja soittaen: esimerkiksi Sibelius, Merikanto, Kuula, Sallinen, Rautavaara, Saariaho vuodenkiertoon liittyvä musiikki, kuten joulun, pääsiäisen ja kevät kriittinen musiikin kuuntelu, oman mielipiteen muodostaminen 	<ul style="list-style-type: none"> ääni, äänenkäyttö ja -huolto, ääniluokat, äänenvoimakkuus ja kuulonhuolto, kuorotyypit länsimaisen taidemusiikin eri tyylisuunnat (liite 2): keskiaikainen musiikki, renessanssi, barokki, klassismi, romantiikka, 1900-luku eri maiden kansanmusiikkia, kansantansseja näyttämömusiikkia: operetti, musikaali, elokuvamusiiikki, ooppera ja baletti jazzin tyylisuunnat ja tunnetuimmat artistit popmusiikin kehitysvaiheet Suomessa ja ulkomailla vuodenkiertoon liittyvä musiikki, kuten joulun, pääsiäisen ja kevät musiikkiarvostelujen laatiminen kriittinen musiikin kuuntelu, oman mielipiteen muodostaminen

3. OPPIMISYMPÄRISTÖ

Musiikkiluokkatyöhön kuuluvat olennaisena osana esiintymiset, konsertit, konserttavierailut ja opintokäynnit, joita koulu itse järjestää. Lisäksi musiikkiluokkien yhteistyökumppanit järjestävät erilaisia tilaisuuksia, joihin oppilaita pyydetään esiintymään. Tästä johtuen oppimisympäristöön kuuluvat koulujen tilojen lisäksi muun muassa Oulun kaupungin konserttisalit ja kirkot, Ouluhalli ja Valve.

Musiikkiluokkalaiset tarvitsevat riittävän suuren harjoitussalin orkesteri- ja kuoroharjoituksia varten. Tilan täytyy soveltua suurten kokoonpanojen (2–4 luokkaa) harjoittelutilaksi, ja sen läheisyydessä tulee olla säilytystilat isoille orkesterisoittimille, tuoleille ja orkesterinuottitelineille. Orkesterisoittimen soitonopetusta varten tarvitaan opetustiloja, joissa tulee olla piano, peili, liitu- tai tussitaulu ja nuottiteline.

Musiikin erilaiset työtavat asettavat opetustilalle ja oppimisympäristölle muusta koulutyöstä poikkeavia vaatimuksia. Tilan on oltava muunneltavissa saman tunnin aikana avoimesta tilasta erilaisiin ryhmäjärjestelyihin. Musiikkiluokassa on oltava tilaa soittimille, kuorokorokkeille ja musiikkiliikunnalle. Erilaisissa oppimistilanteissa tarvittavien materiaalien on oltava helposti saatavilla, esimerkiksi opetustilan

yhteydessä olevissa varastoissa, jotka voivat toimia myös harjoitustiloina. On tärkeää, että opetuksessa voidaan hyödyntää erilaisia tiloja, jotka mahdollistavat oppilaiden eriyttämisen.

Musiikin opetuksen perusvarustukseen kuuluvat säestyssoittimet, kuten piano, kitarat ja laattasoittimet, bändisoittimet, perkussiot, äänentoisto- ja AV-laitteet sekä musiikin tallennukseen, dokumentointiin ja editointiin tarvittava laitteisto. Kuljetuslaatikot ja -välineet edistävät opetustilan muunneltavuutta. Toimiva musiikkikirjasto, joka sisältää muun muassa keskeisen laulumateriaalin, edistää oppilaiden itsenäistä työskentelyä ja tiedonhankintaa.

Oppilaan on pystyttävä hahmottamaan erilaisten työtapojen vaatimukset, ja hän voi olla osaltaan kehittämässä niin fyysistä kuin psyykkistäkin oppimisympäristöä. Oppilaita ohjataan tähän kouluvuosien alusta lähtien. Oppimisympäristön tulee olla kannustava, toiminnallinen ja omatoimisuutta tukeva.

4. Arviointi

Oppilaan edistymistä arvioitaessa huomioidaan hänen edistymisensä suhteessa edellytyksiin. Musiikkiarvosanaa annettaessa otetaan huomioon kaikki tässä opetussuunnitelmassa mainitut osa-alueet (laulaminen, kuoro, oman instrumentin soittaminen, yhteismusisointi, orkesterityö, musiikin teoria ja säveltapailu, musiikintuntemus ja musiikkiliikunta) oppilaan vahvimpia alueita painottaen, suhtautuminen musiikin opiskeluun sekä innostus ja harrastuneisuus musiikkiin. Yläkoulussa oppilaan orkesterityö arvioidaan erillisellä arvosanalla kevätarvioinnin yhteydessä.

Oppilaan todistuksessa mainitaan erikseen, että oppilas opiskelee musiikin erikoisluokalla. Oppilas saa todistuksen suoritetuista opinnoista teoriassa, säveltapailussa ja yleisessä musiikkitiedossa.

Kuvaus oppilaan *hyvästä* (arvosana 8) osaamisesta kuudennen luokan päättyessä

Oppilas

- osaa käyttää ääntään monipuolisesti ja ilmeikkäästi
- laulaa puhtaasti yksiäänisiä lauluja
- pystyy osallistumaan kolmiäänisiin kuorolauluihin
- hallitsee monipuolisesti laulu-, soitto- ja kuoro-ohjelmistoa
- hallitsee musiikin teorian ja säveltapailun osa-alueet musiikin perusteet 2- tason vaatimusten mukaisesti
- pystyy osallistumaan yhteissoittoon omalla orkesterisoittimella tai luokkasoittimilla yhtyeessä tai orkesterissa
- pystyy esiintymään ryhmässä erilaisille yleisöille
- osaa kuvailla musiikkia verbaalisesti

Kuvaus oppilaan *hyvästä* (arvosana 8) osaamisesta yhdeksännen luokan päättyessä

Oppilas

- osaa käyttää ääntään monipuolisesti ja ilmeikkäästi
- laulaa puhtaasti sekä yksiäänisiä että moniäänisiä lauluja
- pystyy osallistumaan neliäänisiin kuorolauluihin
- hallitsee monipuolisesti ja laaja-alaisesti laulu-, soitto- ja kuoro-ohjelmistoa
- hallitsee musiikin teorian ja säveltapailun osa-alueet musiikin perusteet 3- tason

vaatimusten mukaisesti

- hallitsee musiikkitiedon keskeiset asiat musiikin perusteet 4-tason vaatimusten mukaisesti
- pystyy osallistumaan yhteissoittoon omalla orkesterisoittimella tai luokkasoittimilla yhtyeessä tai orkesterissa
- pystyy esiintymään ryhmässä erilaisille yleisöille
- osaa kuunnella keskittyneesti musiikkia ja tehdä siitä havaintoja sekä esittää perusteltuja näkemyksiä kuulemastaan

LIITE 1 Oulun Konservatorion teoriaopetuksen oppisisällöt (2012)

Musiikin perusteet 1

Suoritettuaan oppilas osaa:

Rytmi ja melodia:

- Aika-arvot: kahdeksasosarytmit, -tauot, ja perusjaot,
- Tahtilajit: 2/4, 3/4, 4/4
- Oktaavialat: pieni – 2-viivainen
- Duurit ja mollit kolmeen merkkiin
- Duuriasteikko ja luonnollinen molliasteikko

Harmonia:

- Intervallit ilman laatuja
- Päätehot (I IV V)
- Duuri- ja mollikolmisointu
- Bassolinja

Säveltapailu:

- duuri- ja molliasteikon sävelet 1-6

Musiikin perusteet 2

Suoritettuaan oppilas osaa:

Rytmi ja melodia:

- Aika-arvot: kuudestoistaosarytmit, -tauot ja perusjaot
- 3/8 ja 6/8 tahtilajit
- Duurit ja mollit neljään merkkiin
- Melodinen ja harmoninen molli

Harmonia:

- Intervallien laadut
- Kolmisoinnut (D,m,Y,v) ja niiden käännökset
- Tavallisimmat sijais- ja lainamuunnosoinnut

Säveltapailu:

- duuri- ja molliasteikon sävelet 1-6

Musiikin perusteet 3

Suoritettuaan oppilas osaa:

Rytmi ja melodia:

- Kolmimuunteinen esitystapa, jazzvalssi
- Tahtilajit: duoli, trioli, 9/8 ja 12/8
- Sävellyksen osat ja rakenne
- Duuri- ja mollipentatoninen asteikko, bluesasteikko
- Duuriasteikon moodit

Harmonia:

- nelisoinnut duurissa ja mollissa: rakenne, astemerkinä ja sointumerkki, välidominantti
- Äänenkuljetuksen perusteet
- Bluesharmonia

Säveltapailu:

- Tonaalisia melodioita ilman äänialarajoitusta

- Tavallisimpia muunnesäveliä

Kirja: Tohtori Toonika MP 1-3 kursseissa

LIITE 2 Oulun Konservatorion musiikkitiedonopetuksen oppisisällöt (2012)

Musiikin perusteet 4K

(Musiikkitiedon peruskurssi)

Suoritettuaan oppilas on tutustunut tyyllilajeihin:

- Keskiaika
- Renessanssi
- Barokki
- Klassismi
- Romantiikka
- 1900-luku
- Soitinoppia
- Katsaus kevyen musiikin historiaan

Musiikin perusteet 4P

(Musiikkitiedon peruskurssi)

Suoritettuaan oppilas on tutustunut tyyllilajeihin:

- Blues
- Rhythm&blues
- Soul
- 60-luvun pop-/rocktyylit
- 70-luvun pop-/ rocktyylit
- 80- luvun pop-/rocktyylit
- Katsaus klassisen musiikin historiaan
- Soitinoppia

Musiikin perusteet 5

(sävellyspaja), valinnainen

Suoritettuaan oppilas osaa:

- Käyttää nuotinkirjoitusohjelmaa
- Kehittää omia melodioita
- Tehdä omia sointukiertoja

